

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาโมเดลเชิงสาเหตุของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้หญิง: อิทธิพลการสนับสนุนทางอารมณ์ การสื่อสารทางเพศที่ส่งผ่านความใกล้ชิดผูกพันและความพึงพอใจทางเพศ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationship) พัฒนาและตรวจสอบความตรง (validation) ของโมเดลเชิงสาเหตุของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้หญิง และศึกษาอิทธิพลทั้งทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้หญิง

สมมติฐานการวิจัย

1. โมเดลที่พัฒนาขึ้นมีความตรง
2. การสนับสนุนทางอารมณ์ส่งผลทางตรงต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส และการสนับสนุนทางอารมณ์และการสื่อสารทางเพศส่งผลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสผ่านความใกล้ชิดผูกพันและความพึงพอใจทางเพศ โดยการสนับสนุนทางอารมณ์ประกอบด้วย ความรักความห่วงใย การให้กำลังใจ และความเข้าใจ การสื่อสารทางเพศประกอบด้วย การสื่อสารเรื่องเพศทั่วไป และการเปิดเผยตนเรื่องเพศ ความใกล้ชิดผูกพันประกอบด้วย ความใกล้ชิดผูกพันทางอารมณ์ ความใกล้ชิดผูกพันทางเพศ และความใกล้ชิดผูกพันทางความคิด ความพึงพอใจทางเพศประกอบด้วยความพึงพอใจทางเพศทั่วไป และความพึงพอใจในชีวิตสมรสประกอบด้วย ความพึงพอใจต่อกัน ความมีเอื้อเฟื้อต่อกัน และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1. การสนับสนุนทางอารมณ์ ได้แก่
 - 1.1 ความรักความห่วงใย
 - 1.2 การให้กำลังใจ
 - 1.3 ความเข้าใจ

2. การสื่อสารทางเพศ ได้แก่
 - 2.1 การสื่อสารเรื่องเพศทั่วไป
 - 2.2 การเปิดเผยตนเรื่องเพศ
3. ความใกล้ชิดผูกพัน ได้แก่
 - 3.1 ความใกล้ชิดผูกพันทางอารมณ์
 - 3.2 ความใกล้ชิดผูกพันทางเพศ
 - 3.3 ความใกล้ชิดผูกพันทางความคิด
4. ความพึงพอใจทางเพศ

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความพึงพอใจในชีวิตสมรส

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้หญิงไทยทั่วไปที่สมรสแล้ว

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ผู้หญิงไทยทั่วไปที่สมรสแล้วจำนวน 495 คน ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามแนวคิดของ Hair et al.(2006) โดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณา คือ ใช้ผู้ตอบ 10-20 คน ต่อพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า 1 ตัว เนื่องจากโมเดลการวิจัยนี้มีพารามิเตอร์ที่ต้องประมาณค่า 33 ตัว ซึ่งในที่นี้ผู้วิจัยใช้อัตราส่วน 1 ต่อ 15(แต่เนื่องจากผู้วิจัยแจกแบบสอบถามทั้งหมด 600 ชุด และได้รับแบบสอบถามที่สมบูรณ์กลับคืนจากกลุ่มตัวอย่างเป็นจำนวน 566 ชุด ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้จึงมีจำนวน 566 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. มาตรวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส แปลและดัดแปลงจากมาตรวัด RDAS (The Revised Dyadic Adjustment Scale) ของ Busby และคณะ (1995)
2. มาตรวัดความพึงพอใจทางเพศ แปลและดัดแปลงจากมาตรวัด Pinney Sexual Satisfaction Inventory ของ Pinney, Gerrard, & Denney (1987)

3. มาตรวัดความใกล้ชิดผูกพัน แปลและดัดแปลงจากมาตรวัด PAIR (Personal Assessment of Intimacy in Relationship) ของ Shaefer & Olson (1981)
4. มาตรวัดการสื่อสารทางเพศ แปลและดัดแปลงจากมาตรสื่อสารทางเพศของ สุรางค์รัตน์ คงศรี (2547)
5. มาตรวัดการสนับสนุนทางอารมณ์ แปลและดัดแปลงจากมาตรวัด The Social Support Behaviors Scale ของ Vaux, Riedel & Stewart (1987) และแบบวัด The support in Intimate Relationships Rating Scale ของ Barry, Bunde & Lawrence (2009)

คุณภาพของเครื่องมือแต่ละฉบับด้านความเที่ยงแบบสอดคล้องภายในมีค่าอยู่ในเกณฑ์สูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาอยู่ระหว่าง .850 - .950 ผลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางอารมณ์ การสื่อสารทางเพศ ความใกล้ชิดผูกพัน และความพึงพอใจในชีวิตสมรส พบว่าตัวแปรแฝงทั้ง 4 ตัว มีความตรงเชิงโครงสร้างและสามารถวัดได้ด้วยตัวแปรสังเกตได้หรือตัวบ่งชี้ในแต่ละโมเดล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษานี้มีการเก็บรวบรวมข้อมูล 2 ครั้ง การเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 1 ผู้วิจัยเก็บข้อมูลจากผู้หญิงที่สมรสแล้วที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้จำนวนผู้หญิงที่สมรสแล้วที่ไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษานี้จำนวน 53 คน เพื่อวิเคราะห์คุณภาพของมาตรวัด และการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งที่ 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลทดสอบสมมติฐานที่กำหนดไว้

ผู้วิจัยแจกแบบสอบถามแก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 600 ชุด สามารถเก็บคืนได้ 580 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96.67 ผู้วิจัยคัดเลือกเฉพาะชุดที่สมบูรณ์จำนวน 566 ชุด มาวิเคราะห์ โดยชุดที่ไม่สมบูรณ์เป็นชุดที่กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามไม่ครบทุกหน้า

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยจะวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรม SPSS for Windows และโปรแกรมลิสเรล โดยมีการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. วิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของข้อมูลส่วนบุคคล และตัวแปรต่างๆที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ โดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

2. วิเคราะห์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด 12 ตัว คือ การสื่อสารเรื่องเพศทั่วไป การเปิดเผยตนเรื่องเพศ ความรักความห่วงใย การให้กำลังใจ ความเข้าใจ ความใกล้ชิดผูกพันทางอารมณ์ ความใกล้ชิดผูกพันทางเพศ ความใกล้ชิดผูกพันทางความคิด ความพึงพอใจทางเพศ ความพึงพอใจต่อกัน ความมีเยื่อใยต่อกัน และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ของผู้หญิงที่แต่งงานแล้วโดยใช้โปรแกรม SPSS for Windows

3. วิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้าง(Construct validity) ของโมเดลการวัดความพึงพอใจในชีวิตสมรส ความใกล้ชิดผูกพัน การสนับสนุนทางอารมณ์ และการสื่อสารทางเพศ

4. ตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลสมการโครงสร้างตามทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์โดยใช้โปรแกรมลิสเรล ประมาณค่าพารามิเตอร์โดยวิธีไลค์ลิฮูดสูงสุด (Maximum likelihood estimation)(นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2542)

โมเดลที่ใช้วิเคราะห์ คือ โมเดลตามกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยผลการวิเคราะห์จะนำเสนอในรูปการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ซึ่งค่าสถิติที่ใช้ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลกับข้อมูลเชิงประจักษ์ คือ ค่าสถิติ chi-square ดัชนี GFI (Goodness of fit index) ดัชนี AGFI (Adjusted goodness of fit index) ทั้งก่อนปรับและหลังปรับโมเดลแสดงอิทธิพลของปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้หญิง

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น

1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 566 คน เป็นผู้หญิงไทยที่สมรสแล้วทั้งหมด($n = 566$) คิดเป็นร้อยละ 100 มีอายุเฉลี่ย 36 ปี 18 วัน ($SD = 7.546$) การศึกษาส่วนมากอยู่ในระดับปริญญาตรี จำนวน 214 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 ประกอบอาชีพพนักงานบริษัทมากที่สุดจำนวน 275 คน คิดเป็นร้อยละ 48.59

1.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรสังเกตได้ของตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางอารมณ์ การสื่อสารทางเพศ ความใกล้ชิดผูกพัน ความพึงพอใจทางเพศ และความพึงพอใจในชีวิตสมรส พบว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรสังเกตได้ทั้ง 12 ตัว ค่าเฉลี่ยของความใกล้ชิดผูกพันทางอารมณ์มีค่าสูงสุดคือ 4.00 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 รองลงมาคือ ความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ความใกล้ชิดผูกพันทางเพศ ความพึงพอใจต่อกัน ความรักความห่วงใย ความมีเยื่อใยต่อกัน ความพึงพอใจทางเพศ การให้กำลังใจ ความใกล้ชิดผูกพันทางความคิด การพูดคุยเรื่องเพศทั่วไป และความเข้าใจ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83, 3.83, 3.77, 3.71, 3.70, 3.69, 3.65, 3.59, 3.32 และ 3.19 ตามลำดับ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.69, 0.83, 0.76, 0.81, 0.81, 0.86, 0.86, 0.78, 0.78 และ 0.46 ตามลำดับ และพบว่าตัวแปรที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ การเปิดเผยตนเรื่องเพศ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.02 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.02

1.3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรสังเกตได้ พบว่า ตัวแปรสังเกตได้ทุกตัวมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 มีขนาดความสัมพันธ์ส่วนใหญ่ในระดับปานกลางค่อนข้างสูง โดยมีทิศทางความสัมพันธ์เป็นทิศทางบวกทั้งหมด

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมด พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ต่ำกว่า .90 แสดงว่าตัวแปรสังเกตได้ทั้งหมดไม่มีปัญหาเกี่ยวกับภาวะร่วมเส้นพหุ (multicollinearity) และพร้อมที่จะตรวจสอบความสอดคล้องของโมเดลที่พัฒนาขึ้นกับข้อมูลเชิงประจักษ์ต่อไป

1.4 ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝงในงานวิจัย พบว่าตัวแปรสังเกตได้หรือตัวแปรบ่งชี้ของตัวแปรแฝงทั้งหมดในงานวิจัยนี้ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ทั้งหมด โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

1.4.1 ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝงการสนับสนุนทางอารมณ์ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 19.86$, $df = 19$, $p = 0.403$, $RMSEA = 0.009$, $RMR = 0.009$, $GFI = 0.994$, $AGFI = 0.976$) ตัวบ่งชี้การสนับสนุนทางอารมณ์ที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความรัก ความห่วงใย รองลงมาคือ การให้กำลังใจ และความเข้าใจตามลำดับ

1.4.2 ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝงการสื่อสารเรื่องเพศมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 0.29$; $df = 1$; $p = 0.590$; RMSEA = 0.000; GFI = 0.99; AGFI = 0.98) ตัวบ่งชี้การสื่อสารเรื่องเพศที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ การสื่อสารเรื่องเพศทั่วไป รองลงมา คือ การเปิดเผยตนเรื่องเพศ

1.4.3 ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝงความใกล้ชิดผูกพันมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 3.14$; $df = 1$; $p = 0.076$; RMSEA = 0.203; GFI = 0.96; AGFI = 0.78) ตัวบ่งชี้ความใกล้ชิดผูกพันที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความใกล้ชิดผูกพันทางอารมณ์ รองลงมาคือ ความใกล้ชิดผูกพันทางเพศ และความใกล้ชิดผูกพันทางความคิด ตามลำดับ

1.4.4 ความตรงเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝงของความพึงพอใจในชีวิตสมรสมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2 = 2.79$; $df = 2$; $p = 0.248$; RMSEA = 0.087; GFI = 0.965; AGFI = 0.895) ตัวบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสที่มีน้ำหนักความสำคัญมากที่สุด คือ ความพึงพอใจต่อกัน รองลงมา คือ ด้านความมีเยื่อใยต่อกัน และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน

ผลการตรวจสอบความตรงของโมเดลเชิงสาเหตุของความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้หญิง ซึ่งเป็นโมเดลที่มีอิทธิพลของการสนับสนุนทางอารมณ์ไปความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยตรง มีอิทธิพลทางอ้อมต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยมีความใกล้ชิดผูกพันและความพึงพอใจทางเพศเป็นตัวแปรส่งผ่าน และอิทธิพลของการสื่อสารทางเพศไปความพึงพอใจในชีวิตสมรสโดยมีความใกล้ชิดผูกพันและความพึงพอใจทางเพศเป็นตัวแปรส่งผ่าน พบว่า โมเดลมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์เป็นอย่างมาก เมื่อพิจารณาค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบ ค่าไค-สแควร์ (Chi-square) มีค่าเท่ากับ 19.86, $df = 19$, $p = 0.403$ ค่า RMSEA เท่ากับ 0.009 ค่า RMR เท่ากับ 0.00895 ค่า GFI เท่ากับ 0.994 และค่า AGFI เท่ากับ 0.976 เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมที่ส่งผลต่อตัวแปรความพึงพอใจในชีวิตสมรส พบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้รับอิทธิพลทางตรงจากการสนับสนุนทางอารมณ์ และความพึงพอใจทางเพศ มีขนาดปานกลาง ทิศทางบวก โดยมีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.558 และ 0.540 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ตามลำดับ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากการสนับสนุนทางอารมณ์และการสื่อสารทางเพศ ผ่านความใกล้ชิดผูกพันและความพึงพอใจทางเพศ มีขนาดต่ำ ทิศทางบวก มีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.228 และ 0.187 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากความใกล้ชิดผูกพัน มีขนาดต่ำ ทิศทางบวก มีอิทธิพลรวมเท่ากับ 0.307 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ตัวแปรที่มีอิทธิพลรวมสูงสุดต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส คือ การสนับสนุนทางอารมณ์ โดยความรักความห่วงใย มีน้ำหนักความสำคัญของการสนับสนุนทางอารมณ์มากที่สุด รองลงมาคือ การให้กำลังใจ และความเข้าใจ ตามลำดับ ส่วนความใกล้ชิดผูกพันและความพึงพอใจทางเพศมีขนาดอิทธิพลใกล้เคียงกัน ขนาดปานกลาง ทิศทางบวก และการสื่อสารทางเพศมีอิทธิพลรวมต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรสต่ำที่สุด นอกจากนี้ยังพบว่าตัวบ่งชี้ความพึงพอใจในชีวิตสมรสทั้ง 3 ตัว คือ ความพึงพอใจต่อกัน ความมีเอื้อใจต่อกัน และความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน มีค่าน้ำหนักในการทำนายความพึงพอใจในชีวิตสมรสได้สูง

ข้อเสนอแนะ

การนำเสนอข้อเสนอแนะ ผู้วิจัยขอเสนอเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนแรกเป็นการนำเสนอเกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ และส่วนที่สองเป็นการนำเสนอในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ส่วนที่ 1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยดังกล่าวพบว่า ความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้หญิงเกิดจากการได้รับการสนับสนุนทางอารมณ์จากสามี และการสื่อสารเรื่องเพศกับสามี โดยสิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ผู้หญิงเกิดความรู้สึกใกล้ชิดผูกพัน และความพึงพอใจทางเพศที่มากขึ้น โดยส่งผลให้มีความพึงพอใจในชีวิตสมรสมากขึ้นในที่สุด ซึ่งในทางจิตวิทยาผลการวิจัยดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในการให้คำแนะนำปรึกษา หรือสร้างโปรแกรมสำหรับเตรียมความพร้อมในกลุ่มของคู่สมรสใหม่หรือผู้ที่กำลังจะสมรส เพื่อให้คู่สมรสหรือผู้ที่กำลังจะสมรสได้เตรียมความพร้อม ได้รับความรู้ และสามารถปฏิบัติพฤติกรรมการสนับสนุนทางอารมณ์ระหว่างกันที่ถูกต้อง สามารถสื่อสารเรื่องเพศระหว่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปปฏิบัติเพื่อเพิ่มความพึงพอใจในชีวิตสมรสของตนเองและคู่สมรสให้สูงมากยิ่งขึ้น

ส่วนที่ 2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาผู้หญิงไทยทั่วไปที่แต่งงานแล้ว โดยเลือกตัวแปรสังเกตได้ที่นำมาศึกษาความพึงพอใจทางเพศเพียง 1 ตัว การสนับสนุนทางอารมณ์ 3 ตัว การสื่อสารทางเพศ 2 ตัว ความใกล้ชิดผูกพัน 3 ตัว และความพึงพอใจในชีวิตสมรส 3 ตัว ในการวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยจึงเสนอว่า

1. ให้ทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะแตกต่างกันออกไป เช่น ศึกษาเปรียบเทียบความพึงพอใจในชีวิตสมรสระหว่างเพศชายและหญิง หรือความพึงพอใจในชีวิตสมรสของผู้หญิงไทยที่มีคู่สมรสเป็นชาวต่างชาติ เพื่อเพิ่มความเข้าใจลักษณะความพึงพอใจในชีวิตสมรสของกลุ่มตัวอย่างอื่นๆเพิ่มมากขึ้น
2. ศึกษาตัวแปรอื่นๆที่น่าสนใจที่มีผลต่อความพึงพอใจในชีวิตสมรส เช่น การจัดการความขัดแย้งในครอบครัว หรือความผูกพันทางอารมณ์ เป็นต้น